

Čís. 387.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Na exportní zboží se trestní předpisy o předražování nevztahují, leč že by nepříznivé účinky postihly též tuzemskou spotřebu.

Pletichy mohou býtí spáchány i ohledně zboží, jež jest ve volném obchodě.

(Rozh. ze dne 3. března 1921, Kr I 969/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze, pokud jím byla obžalovaná Berta W. sprostěna z obžaloby pro přečin dle § 11, čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil v tomto směru rozsudek a vrátil věc soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a rozhodl; zavrhl ji však, pokud táž obžalovaná byla sprostěna z obžaloby pro přečin dle § 7, odstavec třetí cit. zák., a obžalovaný Emil H. z obžaloby pro přečiny dle § 11, čís. 4 a § 7, odstavec třetí cit. zák.

D ů v o d y:

Brojíc dle čís. 9 a) § 281 tr. ř. proti osvobozujícímu výroku pro přečin pletich, řetězového obchodu a předražování, jehož se dle obžaloby dopustili obžalovaní nákupem a prodejem porcelánu, určeného pro vývoz do ciziny, hájí zmateční stížnost náhled, že zákon o lichvě nečiní rozdíl mezi zbožím exportním a zbožím určeným ke spotřebě v tuzemsku, nýbrž tresce bez rozdílu každé jednání jemu se příčí, pokud se děje v území republiky. Stížnost poukazuje na to, že v daném případě, o nějž jde, nakoupili obžalovaní porcelán z největší části od obchodníků (překupníků) a prodali jej dále tuzemské firmě exportní (zase překupníkovi) a to ve velkém a za cenu zvýšenou; tím se prý dopustili řetězového obchodu i pletich způsobilých stupňovati ceny, uváží-li se, že bylo mezi porcelánem i zbožím hodící se pro zdejší spotřebu a že při měnící se konjunkturu vývozních obchodů není vyloučeno, že zboží zdražené o zisky celé řady překupníků na konec vyvezeno nebude, nýbrž zatíží domácí konsumenty, jimž bude rozprodáváno. S právním náhledem zmateční stížnosti nelze souhlasiti. Poněvadž zákony o lichvě mají za účel náležité zásobování obyvatelstva tuzemského předměty potřeby, dlužno v zásadě trvati na stanovisku, že řetězový obchod a pletichy a rovněž i předražování, spáchané obchodováním se zbožím exportním podléhají ustanovení zákona o lichvě jen tenkrát, vzejdou-li z nich na zdejším území nepříznivé účinky pro domácí konsumenty, jimž chce zákon o lichvě zabrániti, t. j. mají-li obchody takové škodlivý vliv na zásobování obyvatelstva v zemi, buďto že jemu předměty potřeby odnímají, oběh jejich zdržují nebo cenu zdražují. S tohoto hlediska dlužno zkoumati tento případ na podkladě zjištění prvního soudu. Soud nalézací zjistil, že obžalovaní nakoupili za účelem vývozu do ciziny větší množství zboží porcelánového u 6 různých firem, a to částečně u továrníků, částečně u obchodníků, kteří vesměs se zabývali vývozem, že toto zboží bylo

vesměs v ý v o z n í a jak co do jakosti, tak i co do ceny v tuzemsku neprodejné a že prodali veškeré zboží se ziskem ve dvou partiích výhradně firmám vývozním. Soud vyloučil, že by toto zboží mohlo být prodáváno v tuzemsku a že bylo odnímáno (při nákupu) tuzemskému konsumu. I když nutno připustiti, že zde jsou dle zjištění nalézacího soudu charakteristické známky řetězového obchodu i pletich — iežto obžalovaní nakoupili ve velkém zboží nejen od továrníků, nýbrž i od velkoobchodníků a prodali je v celku zase velkoobchodníkům (vývozním společnostem) a to za ceny značně zvýšené, nejsouce jako cizozemci k obchodování ve zdejším státním území vůbec oprávněni a vsunuvše se tak do obchodu s porcelánem zcela zbytečně a neužitečně, jen aby dosáhli překupnického zisku — chybí zde další zákonný předpoklad skutkové podstaty § 11, čís. 4 zákona o lichvě — způsoblost stupňovati ceny ke škodě domácího konsumu. Jakmile jest zjištěno, že jde o zboží vesměs vývozní, které pro domácí spotřebu vůbec a za žádných okolností nepřicházelo v úvahu a že nákup se stal od počátku v úmyslu, by zboží bylo do ciziny vyvezeno, pak dlužno říci, že ani způsob nákupu ani způsob prodeje zboží, který se stal zdejším vývozním společností, a k němuž došlo po zmenšení přímého vývozu, nemohly míti nepříznivého vlivu na zásobení zdejšího obyvatelstva, poněvadž mu ani neodnímalý předmětů potřeby, ani nezadržovaly jejich oběhu na škodu domácí spotřeby, ani nezdražovaly (a nebyly ani způsobilé, stupňovati ceny porcelánu, určeného pro zdejší spotřebu), poněvadž činnost obžalovaných se týkala výlučně zboží vývozního, na němž domácí spotřeba neměla zájmu. Že by obchody vývozní měly nepřímo nepříznivý vliv na ceny zboží domácí spotřeby, zjištěno nebylo. Obžalované zpravuje tedy trestní zodpovědnosti dle zákona o lichvě pouze okolnost, že předmětem jejich nedovoleného a hospodářsky neužitečného obchodování bylo výhradně zboží vývozní. Neomlouvá by je naproti tomu okolnost, »že byli nuceni«, jak praví rozsudek, kupovati porcelán od obchodníků nikoliv od výrobců proto, že u továrníků nebylo lze zboží dostati, protože jako osoby k obchodování ve zdejším státním území neoprávněné a pouze za účelem léčení se zde zdržující, vůbec neměli se pouštět do obchodování. Také okolnost, že se odhodlali k prodeji tuzemským vývozním společností z nouze, po zmaru přímého vývozu, by nečinilo jejich jednání beztrestným, tím spíše, že nelze pokládati za akt z nouze prodej, při němž obžalovaní přirazili průměrně 15 proc. k cenám nákupním, vyzískavše v krátké době téměř hrubých 100.000 K. Obžalovaným nelze přičítati k vině ani přečin dle § 7, odstavce třetí o lichvě, poněvadž jest zjištěno, že koupili zboží vývozní za účelem vývozu a že je prodali vývozním společností. by bylo jimi dodáno do ciziny. I kdyby byli požadovali od těchto společností ceny patrně přemrštěné, nebylo by lze je stíhati pro předražování, poněvadž zákon o lichvě chrání proti takovému požadavku pouze domácí spotřebitele a dopouští naproti tomu požadovati zvýšené ceny za zboží určené k vývozu, což bývá oproti cizině s lepší valutou účinným prostředkem proti vykořisťování země vývozní. V přítomném případě soud n e n a b y l přesvědčení, že obžalovaní požadovali ceny zřejmě přehnané. Stížnost státního zastupitelství brojí proti tomu důvody zmatečnosti čís. 5 a 9a) § 281 tr. ř. Vzhledem k vytknuté zásadě jest stížnost bezpředmětná, poněvadž i v tom případě, kdyby bylo zjištěno, že byly požadovány ceny

patrně přemrštěné, by byl odůvodněn rozsudek osvobozující. Pokud obžalovaní nedovoleně obchodovali a zisky nabývali, podléhají ovšem předpisům živnostenským a finančním.

Naproti tomu jest odůvodněna zmateční stížnost, pokud bere v odpor sprostění Berty W-ové z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 zákona o lichvě, spáchaný obchodem s kakaem důvodem zmatečnosti čís. 5 a 9 a) § 281 tr. ř. Soud zjistil, že Berta W-ová vyjednávala s firmou Max L. o prodej porcelánu a že při tom byla ochotna koupiti od ní vagon kakaá (ve skutečnosti seznal svědek inž. František L., že oba obžalovaní učinili offertu, totiž objednávkou na vagon kakaá za cenu 32 K 50 h, která byla pak zvýšena na 38 K 50 h). K tomuto seznání soud nepřiblížil, což stížnost právem vytýká s hlediska čís. 5 § 281 tr. ř. jako neúplnost týkající se rozhodné okolnosti. Toto kakao nabídla obžalovaná čs. společnosti pro zahraniční obchod za 39 K 1 kg. K uskutečnění obchodu nedošlo. Soud sprostil obžalovanou z obžaloby pro řetězový obchod s odůvodněním, že šlo o pouhé přípravné jednání, že obžalovaná zbožím nedisponovala, z obžaloby pro pletichy proto, že prý šlo o zboží, které bylo předmětem volného obchodu. I když je odůvodněn výrok pro řetězový obchod vzhledem k tomu, že obžalovaná kakaem nedisponovala, je právně pochybené sprostění z obžaloby pro pletichy, uváží-li se, že obžalovaná, nemajíc oprávnění k obchodování ve zdejší státě a dle zde pouze za účelem léčení, pustila se do nedovoleného nákupu vývozního porcelánu a při té příležitosti sjednala si nákup vagonu kakaá od tuzemského zástupce holandské firmy a nabídla totéž kakao za zvýšenou cenu jiné firmě tuzemské. Byť i obchod kakaem byl volný, nelze pokládati za dovolené a beztrestné pouštění se do takového obchodu, které mělo býti v podstatě zbytečným překupnictvím, vypočítaným na zisk a způsobilým stupňováním ceny. Již vzhledem k vytknuté neúplnosti jest odůvodněno zrušení rozsudku v tomto směru, nehledě ani k formálnímu zmatku, jak shora uvedeno, — i z důvodů čís. 9 a) § 281 tr. ř. — poněvadž soud, vycházející z nesprávného právního posouzení, jakoby šlo o beztrestné přípravné jednání a jakoby při předmětech volného obchodu byly pletichy vyloučeny, nezabýval se subjektivní stránkou činu a otázkou způsobivosti stupňování ceny, při čemž se poukazuje i na tu závažnou okolnost, že cizozemec, chce-li zde prodávati, musí míti živnostenské oprávnění.

Čís. 388.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Řetězový obchod kompenzačním uhlím. Výměna uhlí za předměty potřeby jest dovolena pouze s producenty.

(Rozh. ze dne 5. března 1921, Kr I 534/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Táboře ze dne 7. června 1920, pokud jím byli stěžovatelé uznáni